

آسیب‌شناسی فرآیند خرید تجهیزات ورزشی در مدارس دولتی و ارائه مدل

علی امانی سامانی^۱، ابراهیم علی دوست قهفرخی^{۲*}، مجید جلالی فراهانی^۲

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران. ۲. دانشیار، گروه مدیریت ورزشی، دانشکده تربیت بدنی و علوم ورزشی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

تلفن همراه: ۰۹۱۲۶۰۵۷۸۷۶ نشانی الکترونیکی: e.alidoust@ut.ac.ir

چکیده

هدف این تحقیق، آسیب‌شناسی فرآیند خرید تجهیزات ورزشی در مدارس دولتی و ارائه مدل بود. پژوهش حاضر برحسب روش گردآوری اطلاعات از نوع تحقیقات توصیفی-پیمایشی، و روش انجام پژوهش روش کمی بود. بدین منظور پرسشنامه‌ای محقق ساخته با ۴۲ گویه بر اساس مؤلفه‌های مدل فرآیند خرید طراحی شد. طبق نظر ۱۲ نفر از اساتید مدیریت ورزشی و کارشناسان تربیت‌بدنی، روایی پرسشنامه تأیید شد. جهت تعیین پایایی پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. جامعه آماری این تحقیق دبیران تربیت‌بدنی شهر تهران بودند که بر اساس فرمول کوکران و به صورت تصادفی نمونه ۲۸۰ نفری انتخاب و در جامعه توزیع و در نهایت تعداد ۲۵۰ پرسشنامه کامل جمع‌آوری و با نرم‌افزار SPSS تجزیه و تحلیل شده و با نرم‌افزار لیزرل مدل‌سازی صورت گرفت. مهم‌ترین موانع و آسیب‌های هر مرحله از فرآیند خرید تجهیزات و وسایل ورزشی در مدارس دولتی شناسایی شد و رتبه‌بندی صورت گرفت. در رتبه‌بندی مؤلفه‌های مشکلات خرید تجهیزات ورزشی مدارس دولتی؛ مرحله تشخیص نیاز در اولویت اول قرار گرفت که شایسته است در فرآیند خرید تجهیزات ورزشی، به این مرحله توجه ویژه شود. پیشنهاد می‌شود با تشکیل کارگروهی تخصصی در ادارات مناطق، نظارت و ارزیابی تخصصی بر هر یک از مراحل فرآیند خرید انجام پذیرد.

واژگان کلیدی: تجهیزات ورزشی، فرآیند خرید، مدارس دولتی، مدل خرید، ورزش مدارس.

امروزه با پیشرفت دانش و فناوری و بهبود کیفیت زندگی مردم، توجه به سلامت جسم بیش از پیش مورد توجه قرار گرفته است (۱). مدرسه به عنوان محلی برای رشد، تربیت و تعالی کودکان و نوجوانان وظیفه دارد که در جهت سلامت دانش آموزان و آموزش و پرورش آنان تمام توان خود را به کار گیرد که این مهم در قالب درس ورزش عملی می شود (۲). ورزش به عنوان یک عامل بازدارنده، نقش بسیار مهمی در جلوگیری از انحراف دانش آموزان به کارهای خلاف ایفا می کند (۳). در زمینه سلامت روانی دانش آموزان نیز ورزش نقش بسیار حیاتی ایفا می کند، به طوری که دانش آموزانی که کمتر به ورزش می پردازند، بیشتر در معرض افسردگی قرار می گیرند (۴). وسایل و تجهیزات جزء جدایی ناپذیر ورزش هستند و مدارس باید از وسایل و تجهیزات استاندارد در جهت آموزش و ورزش به دانش آموزان استفاده کنند. استفاده از تجهیزات غیراستاندارد می تواند صدمات جبران ناپذیری بر سلامت روحی و جسمی دانش آموزان، مخصوصاً در بزرگسالی، داشته باشد (۲). تحقیقات زیادی نشان می دهند که با وجود فواید بی شمار انجام فعالیت های بدنی، همواره این فعالیت ها کودکان و نوجوانان را دچار آسیب جسمانی فراوانی کرده است (۷-۵). به طوری که هر ساله نزدیک به ۲۰۰ هزار کودک در آمریکا در بخش اورژانس بیمارستان ها تحت درمان قرار می گیرند که همگی در زمین بازی و ورزش آسیب دیده اند. نقص و کمبود وسایل و تجهیزات ورزشی یکی از عوامل مهم در عدم اجرای صحیح درس ورزش در مدارس است که این موضوع در فرایند آموزش اخلال ایجاد می کند (۸).

خریداران سازمانی دارای اهداف مجزایی در خرید کالاها و خدمات هستند (۹،۱۰). مدل های زیادی در فرایند خرید عنوان شده اند که یکی از آن ها مدل خطی است که شامل انتخاب کردن، تماس گرفتن، سفارش دهی، پیش بری و دنبال کردن است (۱۱). الگوهای خرید در سازمان های دولتی تشریفات خاصی دارد که از سه بخش اصلی (ورودی، خرده فرایندها و خروجی) تشکیل شده است. بخش ورودی شامل بودجه، موجودی و اعتبار در دست سازمان های دولتی، درخواست سازمان های دولتی، مشخصات فنی، تأمین کنندگان ثبت شده است. بخش خرده فرایندها بیان کننده نه مرحله فرایند خریدهای دولتی است و بخش خروجی نیز نشان دهنده خروجی های این سیستم یعنی کالاها و خدمات درخواست شده، درخواست پیشنهادها، قراردادهای تأمین، فهرست تأمین کنندگان ثبت شده، بایگانی کنترل و عملکرد قراردادها است (۱۲). شناخت این قوانین در جهت پیشنهاد فرایند خرید در مدارس لازم است.

مسئولیت خرید وسایل ورزشی در برخی مدارس به عهده معلم ورزش، در برخی دیگر، مدیر مدرسه و یا کارپرداز یا مسئول خرید است. البته در برخی موارد، بسته به ردیف بودجه، خریده ها توسط ادارات کل استان ها انجام می شود و بین مدارس تقسیم می شود. در بسیاری از موارد کمبود منابع مالی و بودجه از علل نقص وسایل ورزشی می باشد ولی در مواردی مشاهده می شود که با وجود منابع مالی کافی همچنان مشکل کمبود وسایل وجود دارد. از آنجاکه مدارس دولتی، در خرید، پیرو قوانین دولتی هستند؛ خریدهای آن ها نیز جزء خریدهای دولتی می باشد.

دبیران و مربیان تربیت بدنی به منظور آموزش فعالیت های بدنی و ورزشی در مدارس، به مهارت های مضاعف، دانش و آگاهی های ویژه از برنامه های تربیت بدنی و ویژگی های کودکان و نوجوانان نیاز دارند (۱۳). در مقطع ابتدایی، دبیران و مربیان تربیت بدنی با کودکان پرتحرک و فعال، در فضای وسیع و با تجهیزات مناسب مواجه اند. یا برعکس، در برخی موارد با کمبود شدید فضا و امکانات ورزشی روبه رو می شوند (۱۴). در واقع، هدف از قرار دادن درس تربیت بدنی در برنامه درسی دانش آموزان، کسب و بهبود مهارت های حرکتی، افزایش خلاقیت، حفظ تندرستی و سلامتی است، اما همه این فعالیت ها هنگامی معنا و مفهوم می یابند و به اهداف خود دست پیدا می کنند که در محیط ایمن و با تجهیزات و امکانات مناسب و استاندارد انجام گیرند. باید به خاطر داشت که هدف اصلی فعالیت بدنی، حفظ سلامتی است. اگر یک فعالیت بدنی رویکرد اصلی تربیت بدنی را به مخاطره بیندازد، ارزش و اعتبار خود را از دست می دهد (۱۵). هر ساله نزدیک به ۲۰۰ هزار کودک در آمریکا در بخش

اورژانس بیمارستان‌ها تحت درمان قرار می‌گیرند که همگی در زمین‌های بازی و ورزش آسیب‌دیده‌اند. حدود ۶۰ درصد این آسیب‌ها مربوط به سقوط از بالای وسایل بازی و دیگر آسیب‌ها ناشی از تصادف و برخورد با وسایل بازی، لبه‌های تیز آن‌ها و برآمدگی‌های روی وسایل بوده است. علاوه بر این، اتحادیه مصرف‌کنندگان آمریکا بر اساس تحقیقاتی که در آن ۱۰۲۴ زمین‌بازی در ۲۷ ایالت را ارزیابی کرده، نشان داد که ۸۰ درصد زمین‌های بازی فاقد سطوح یا کف محافظت‌کننده برای بازیکنان در آن محیط بودند. برخورداری از کف زمین مناسب مهم‌ترین عامل ایمنی محسوب می‌شود. در این پژوهش نشان داده شد که ۷۵ درصد مصدومیت‌های زمین‌بازی به علت وجود زمین نامناسب و افتادن‌هاست. وجود زمینه‌های بازی با پوشش‌های آسفالت یا سیمانی عامل خطر محسوب می‌شود. در ایالات‌متحده در سال ۱۹۹۲، ۳۱ درصد زمینه‌های بازی دارای پوشش‌های سخت بودند، ولی این مقدار در سال ۱۹۹۴ به ۱۳ درصد، در سال ۱۹۹۶ به ۸ درصد و در سال ۲۰۰۰ به ۵ درصد تنزل یافت. بر همین اساس ۸۰ درصد زمین‌های بازی دارای وسایل خطرناک بودند (۸). در تحلیل عوامل تأثیرگذار در کیفیت بخشی درس تربیت‌بدنی مدارس راهنمایی از دیدگاه معلمان ورزش در شهرستان کاشان بررسی شد که تجهیزات یکی از آن عوامل بود (۱۶). در شناسایی و رتبه‌بندی موانع توسعه ورزش در مدارس ابتدایی اهواز، نه عامل را بررسی کردند که در این تحقیق در مورد فرایند تأمین این مشکلات صحبتی به عمل نیامده (۱۷). فضاهای ورزشی مدارس، از جمله اماکن مهم ورزشی است. بر همین اساس در نظر گرفتن راهکارهای مدیریتی مناسب به منظور ایجاد فضای بارور هم از لحاظ علمی و هم از لحاظ عملی در فضاهای ورزشی مدارس کشور ضروری به نظر می‌رسد. این امر در استانداردسازی فضاهای فیزیکی مدارس و تجهیزات آن‌ها با در نظر گرفتن کمبودهای فیزیکی مناسب ورزشی در جامعه و از طرفی اختصاصی بودن بیشتر اماکن یا پرهزینه بودن برخی از این اماکن ورزشی و بعضاً عدم اعتماد اولیا به فعالیت‌های ورزشی خارج از مدارس نقش این عامل را آشکارتر کرده، چرا که فعالیت بدنی کودکان و نوجوانان را اغلب به فعالیت‌های درون مدرسه محدود کرده است (۱۸).

طبق تحقیقات فوق مشکلات و کمبودهای زیادی در زمینه تجهیزات ورزشی مدارس وجود دارد و این موضوع در افزایش امکان آسیب در دانش‌آموزان و از جهتی اخلاقی در روند آموزش مدارس نقش مهمی دارد که یکی از دلایل این کمبودها می‌تواند فرایند خرید طولانی یا گاه‌اشتباه وسایل و تجهیزات ورزشی مدارس باشد. با توجه به آنکه فرایند خرید اداری در ایران دارای تشریفات خاصی می‌باشد و مدارس دولتی نیز از این قاعده مستثنا نیستند؛ ضرورت دارد ابتدا فرایند صحیح و قانونی خرید شناسایی شده و در جهت اصلاح و بهبود آن پیشنهادهای لازم ارائه شود. با توجه به موارد عنوان‌شده فوق، آسیب‌شناسی فرایند خرید تجهیزات و وسایل ورزشی در مدارس دولتی شهر تهران ضرورت دارد.

رضوی و همکاران (۲۰۱۱) در تحلیل عوامل تأثیرگذار در کیفیت بخشی درس تربیت‌بدنی مدارس راهنمایی از دیدگاه معلمان ورزش در شهرستان کاشان پرداختند که ده عامل را در کیفیت بخشی مدارس اولویت‌بندی کردند که یکی از این عوامل امکانات بود. در این تحقیق اشاره‌ای به نحوه تأمین این امکانات نشده بود. جهان‌تاب و همکاران (۲۰۱۷) در شناسایی و رتبه‌بندی موانع توسعه ورزش در مدارس ابتدایی اهواز، نه عامل فرهنگی و اجتماعی، مدیریتی و سازمانی، اقتصادی، نیروی انسانی متخصص، امکانات و تجهیزات، انگیزشی، زمانی، آب‌وهوا و رسانه‌ای را بررسی کردند که در این تحقیق در مورد فرایند تأمین این مشکلات صحبتی به عمل نیامده است. رودباری و همکاران (۲۰۱۹) در تحقیقی به بررسی و مقایسه ایمنی فضاها و تجهیزات ورزشی مقاطع مختلف شهر تهران پرداختند که در تحقیق آن‌ها ایمنی فضاها و تجهیزات ورزشی با استانداردهای موجود و چک‌لیست‌های کشورهای انگلستان و آمریکا پرداختند ولی تحقیقاتشان در مورد نحوه تأمین کمبودها اشاره‌ای نکردند. مهدی پور و همکاران (۲۰۰۹)، در بخش موانع مربوط به امکانات آموزشی و کمک‌آموزشی تحقیق خود با عنوان: شناسایی و توصیف موانع اجرای روش‌های فعال درس تربیت‌بدنی از دیدگاه دبیران مرد و زن مدارس راهنمایی نواحی چهارگانه شهر اهواز؛ به کمبودهای مربوط به فضای آموزشی، وسایل موردنیاز در امر آموزش، زمان تدریس و کمبود منابع آموزشی درس تربیت‌بدنی

اشاره می‌کند. شال^۱ و همکاران (۲۰۲۰)، در تحقیقی به بررسی ورزش مدارس در سنین مختلف پرداخته و به اهمیت ورزش فعال مدرسه در دوران کودکی و بلوغ اشاره کردند. جونز^۲ و همکاران (۲۰۲۰) در تحقیق خود به بررسی ارتباط ورزش مدرسه و تعلق خاطر به مدرسه پرداخته و به نقش سیاست ورزش در مدارس در این ارتباط تأکید کردند.

بکستراند^۳ و همکاران (۲۰۱۹) در مورد مدل پروسه خرید، که یک مدل بصری برای مشخص کردن ترتیب و توالی فعالیت‌هایی که در مدیریت خرید و تأمین می‌باشند، بحث کرده‌اند. این مدل می‌تواند به‌عنوان یک ابزار برای درک بهتر فرایند خرید استفاده شود. آن‌ها با بررسی ۷۳ مدل مجزا توانستند بصری سازی ۸ مدل از آن‌ها را انجام دهند و تفاوت بین آن‌ها را مشخص کنند که این مدل‌ها شامل خرید، طبقه‌بندی و مدیریت تأمین بودند. مدل خطی که بکستراند و همکاران عنوان کردند شامل تشخیص، انتخاب کردن، تماس، سفارش دهی و دنبال کردن می‌باشد. بلک^۴ و همکاران (۲۰۱۹) با تمرکز بر اثرات بلندمدت استفاده دانش‌آموزان دبیرستانی از تجهیزات ورزشی نامناسب، با اندازه‌گیری فاکتورهای تحرک بدنی، سلامتی، سبک زندگی مرتبط با سلامتی و وضع اقتصادی اجتماعی به این نتیجه رسیدند که استفاده از وسایل ورزشی نامناسب در مدرسه به‌طور معناداری منجر به کاهش احتمال فعالیت بدنی در بزرگسالی می‌شود. استفاده دختران و پسران از وسایل ورزشی مناسب در سنین ۱۶ سالگی احتمال افزایش میل به ورزشی در دهه‌های ۳۰ و ۴۰ و ۵۰ سالگی را افزایش می‌دهد. کومار^۵ و همکاران (۲۰۱۸) در تحقیقی به بررسی در دسترس بودن امکانات ورزشی و سلامتی پرداختند. آن‌ها در سه بخش کلان، متوسط و خرد بررسی خود را انجام دادند که در بخش متوسط به نقش تسهیلات و امکانات ورزشی پرداختند. که بین رسیدن به اهداف در بخش عمومی و خصوصی تفاوت آشکاری وجود داشت و نوع تسهیلات و تجهیزات نیز بر اهداف اجتماعی و تبلیغاتی تأثیر داشتند. کریمی و همکاران (۲۰۱۸)، در تحقیق خود به بررسی الگوهای مشتریان در فرایند خرید آنلاین پرداختند و نتیجه گرفتند خریدارانی که از محصول آگاهی دارند، رضایت بیشتری در فرایند خرید خواهند داشت.

در اکثر تحقیقاتی که با تمرکز بر موضوع ورزش مدارس و تجهیزات ورزشی مدارس در داخل کشور انجام شده است؛ موضوع کمبود تجهیزات و وسایل ورزشی به‌عنوان یک مانع مشترک در اجرای صحیح درس تربیت بدنی در مدارس می‌باشد. اکثر تحقیقات به مقایسه وضع موجود با استانداردها مبادرت ورزیده‌اند و تحقیقی که راه‌حل عملی در زمینه حل این مشکل ارائه تاکنون انجام نشده است. در تحقیقاتی که در خارج از کشور انجام شده است، بر اهمیت درس تربیت بدنی و ورزش و نقش تجهیزات ورزشی مدارس در انجام صحیح این مهم تأکید شده است.

طبق تحقیقات، وسایل و تجهیزات مصرفی مانند توپ، تور، طناب و وسایل دیگری که به‌مرور زمان فرسوده و مستعمل می‌شوند و تجهیزات غیرمصرفی مانند میله والیبال، دروازه فوتسال، حلقه و پایه بسکتبال و کلیه تجهیزاتی که مصرفی نیستند، در بسیاری از موارد کمبود داشته و پایین‌تر از استانداردها هستند (۲۴). بنابراین محقق با انجام این تحقیق به دنبال پاسخ به این سؤال است که مهمترین مشکلات فرایند خرید تجهیزات و وسایل ورزشی مدارس دولتی شهر تهران کدامند و اولویت‌بندی آنها چگونه است؟

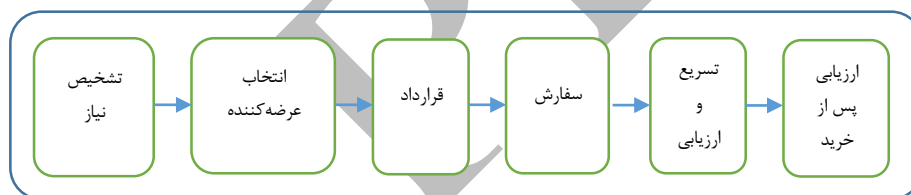
روش‌شناسی

این تحقیق بر مبنای هدف از نوع تحقیقات کاربردی، برحسب روش گردآوری اطلاعات از نوع تحقیقات توصیفی-پیمایشی و روش انجام پژوهش روش کمی بود. به‌طور کلی این تحقیق از لحاظ موضوعی، مکانی و زمانی در زمینه تجهیزات ورزشی مدارس شهر تهران در سال ۱۳۹۹-۱۳۹۸ انجام شد. جهت آسیب‌شناسی فرایند خرید تجهیزات و لوازم ورزشی در شهر تهران از

1. Shull
2. Jones
3. Backstrand
4. Black
5. Kumar

پرسشنامه محقق ساخته با اقتباس از مرور ادبیات و صاحب نظران استفاده شد که جهت ایجاد پرسشنامه، در ابتدا مصاحبه‌هایی با متولیان خرید مدارس انجام شد و پس از آن بر اساس مدل فرایند خرید ون ویل، موانع و آسیب‌های فرایند خرید تجهیزات و لوازم ورزشی، یک پرسشنامه با ۴۳ گویه طراحی شد. برای تأیید روایی محتوایی، پرسشنامه به همراه سؤالات تحقیق در اختیار ۱۲ تن از اساتید مدیریت ورزشی و کارشناسان تربیت بدنی آموزش و پرورش قرار داده شد و پس از تأیید به‌عنوان ابزار انتخاب و مورد استفاده قرار گرفت. میزان پایایی نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه شد که برابر با ۰/۹۵۷ بود که پایایی درونی بالایی را برای گویه‌های پرسشنامه نشان می‌دهد. جامعه آماری در این پژوهش شامل کلیه مدیران مدارس و معلمان زن و مرد تربیت بدنی مدارس دولتی شهر تهران (تقریباً ۶۰۰۰ نفر) بود که تعداد نمونه بر اساس فرمول کوکران، با خطای ۰/۰۵، برابر با ۲۸۰ نفر بود. پرسشنامه به صورت تصادفی در اختیار افراد قرار داده شد و در نهایت کار تجزیه و تحلیل روی ۲۵۰ پرسشنامه که به صورت کامل تکمیل شده بودند، انجام شد. جهت تجزیه و تحلیل اطلاعات، از روش‌های آمار توصیفی و استنباطی استفاده شده است. در بخش آمار توصیفی جداول فراوانی، میانگین، انحراف معیار و نمودار ستونی مورد بررسی قرار گرفته و در بخش آمار استنباطی از روش تحلیل عاملی و آزمون آماری فریدمن جهت اولویت بندی هر یک از موارد استفاده شده است. برای بررسی سؤالات تحقیق از نرم افزار اسپس اس نسخه ۱۶ و برای ارائه مدل از نرم افزار لیزرل نسخه ۸/۸۰ استفاده شد.

مدل استفاده شده در این تحقیق مدل ون ویل بود که شامل شش مرحله در فرایند خرید می‌باشد. این مراحل شامل تشخیص نیاز، انتخاب عرضه کننده، قرارداد، سفارش، تسریع و ارزیابی پس از خرید می‌باشند (شکل ۱).

شکل ۱. مدل فرایند خرید ون ویل (۲۵)

نتایج

در ابتدا گزارش توصیفی از متغیرهای تحقیق و عوامل جمعیت شناختی ارائه شده که این نوع اطلاعات در قالب جداول نشان داده می‌شود. ویژگی‌های جمعیت شناختی اعضای نمونه و همچنین شاخص‌های مرکزی و پراکندگی متغیرهای کمی تحقیق در ادامه این بخش آورده می‌شود.

حداقل سن اعضای نمونه برابر ۲۰ و حداکثر نیز برابر ۶۲ سال بود. میانگین سن پاسخگویان نیز برابر ۳۸/۰۶ سال بود. همچنین، حداقل سابقه کار برابر ۲ و حداکثر نیز برابر ۴۲ سال و میانگین سابقه کار پاسخگویان برابر ۱۵ سال بود. جدول ۱، نشان می‌دهد که ۶۰ درصد افراد نمونه را معلمان ورزش و حدود ۹ درصد را نیز مدیران مدارس و مابقی افراد نمونه را کارپردازان، معاونان یا سایر افراد درگیر در فرایند خرید تشکیل داده و بیشتر افراد نمونه دارای تحصیلات کارشناسی (۴۲/۸ درصد) و کارشناسی ارشد (۴۵/۶ درصد) بوده‌اند. در ادامه نیز جدول ۲، گویه‌های مربوط به آسیب شناسی فرایند خرید را به تفکیک هر مرحله نشان می‌دهد. همچنین بار عاملی هر گویه، به وسیله آزمون تحلیل عاملی گزارش شده است.

1. Van Weele
2. SPSS
3. IISREL

جدول ۱. توزیع فراوانی پاسخگویان بر حسب جنسیت، نوع فعالیت، رشته تحصیلی و میزان تحصیلات

جنسیت	فراوانی	میزان تحصیلات	فراوانی	رشته تحصیلی	فراوانی	نوع فعالیت	فراوانی
زن	۱۲۱	دیپلم و پایین تر	۴	تربیت بدنی	۱۸۸	معلم ورزش	۱۵۰
مرد	۱۲۹	کاردانی	۱۰	غیر تربیت بدنی	۶۲	مدیر مدرسه	۲۲
کل	۲۵۰	کارشناسی	۱۰۷			سایر موارد	۷۷
		کارشناسی ارشد	۱۱۴			کل	۲۵۰
		دکتری	۱۵				

با توجه به سطوح بار عاملی جدول ۲، ضریب تمامی گویه‌ها بالاتر از ۰/۵ است. در حقیقت همه گویه‌های مشکلات خرید تجهیزات و وسایل ورزشی تأیید می‌شوند. به‌منظور اولویت‌بندی گویه‌های مؤثر با استفاده از آزمون فریدمن به رتبه‌بندی این گویه‌ها پرداخته شد.

جدول ۲. توصیف گویه‌های مربوط به مشکلات خرید به تفکیک هر مرحله

بار عاملی	انحراف معیار	میانگین	گویه‌ها
.531	1.634	3.34	تشخیص نیاز وسایل و تجهیزات ورزشی توسط مدیر مدرسه و بدون مشارکت معلم ورزش
.602	1.525	2.38	توجه کم به استانداردهای وزارت آموزش و پرورش در تشخیص نیاز
.607	1.504	2.61	استفاده کم از اینترنت در شناسایی وسایل مورد نیاز
.622	1.372	2.14	مقطعی بودن (ابتدای سال) فرایند تشخیص نیاز به جای دائمی بودن در طول سال و مداوم
.650	1.490	2.70	تفاوت نداشتن بین تشخیص نیاز تجهیزات و لوازم ورزشی مصرفی و غیر مصرفی
.666	1.521	2.18	تشخیص نیاز در زمان نامناسب (عدم تشخیص نیاز قبل از شروع سال تحصیلی)
.685	1.654	3.35	تشخیص نیاز وسایل و تجهیزات ورزشی توسط کارپرداز مدرسه و بدون مشارکت معلم ورزش
.539	1.507	2.38	تشخیص نیاز اشتباه توسط سازمان‌های بالادستی یا همکار (اداره آموزش و پرورش و غیره)
.576	1.511	2.30	اهمیت قائل نشدن مسئولان مدرسه به تشخیص نیاز وسایل و تجهیزات ورزشی
	1.041	2.596	میانگین گویه‌های مربوط به مرحله تشخیص نیاز
.620	1.592	3.10	انتخاب عرضه‌کننده وسایل و تجهیزات ورزشی توسط مدیر، بدون مشورت معلم ورزش
.497	1.527	2.80	تهیه همه‌ی وسایل و تجهیزات ورزشی از یک عرضه‌کننده
.741	1.493	2.68	استفاده کم از اینترنت جهت جستجو و انتخاب عرضه‌کننده مناسب
.665	1.583	2.71	انتخاب عرضه‌کننده تنها با توجه بر قیمت فروش
.700	1.720	2.84	کم توجهی به کیفیت محصول، در انتخاب عرضه‌کننده
.383	1.372	3.34	دخالت بیش از حد معلم ورزش در انتخاب عرضه‌کننده
.688	1.544	3.35	انتخاب عرضه‌کننده وسایل و تجهیزات ورزشی توسط کارپرداز مدرسه و بدون مشورت معلم ورزش
.603	1.452	2.65	تأثیر روابط شخصی در انتخاب عرضه‌کننده
.633	1.492	2.45	نظارت نامناسب اداره آموزش و پرورش بر نحوه‌ی انتخاب عرضه‌کننده
.502	1.473	2.59	اهمیت نداشتن انتخاب عرضه‌کننده وسایل و تجهیزات ورزشی برای مسئولان مدرسه
	1.046	2.848	میانگین گویه‌های مربوط به مرحله انتخاب عرضه‌کننده
.589	1.444	2.79	فقدان عقد قرارداد حضوری قبل از خرید
.712	1.502	2.74	کم توجهی بررسی و مقایسه عرضه‌کنندگان با یکدیگر
.620	1.422	2.92	پیشنهاد‌های غیرقانونی و اغواکننده از طرف برخی عرضه‌کنندگان
.616	1.483	2.95	عدم درخواست برگه قیمت پیشنهادی (پیش فاکتور) از عرضه‌کنندگان مختلف
	1.178	2.852	میانگین گویه‌های مربوط به مرحله قرارداد با عرضه‌کننده
.510	1.254	2.08	اولویت دادن به خرید وسایل و تجهیزات ورزشی مصرفی
.661	1.434	2.71	استفاده کم از اینترنت در سفارش وسایل و تجهیزات ورزشی
.685	1.548	3.04	سفارش و خرید توسط مدیر مدرسه بدون نظارت معلم (تفاوت در جنس انتخابی با خریداری شده)
.583	1.542	2.69	طولانی شدن فرآیند خرید (عدم سفارش و خرید بلافاصله پس از تشخیص نیاز)

.612	1.427	2.66	کم توجهی به تامین و تجهیز وسایل و تجهیزات غیرمصرفی
.660	1.579	3.23	سفارش و خرید وسایل و تجهیزات ورزشی توسط کارپرداز مدرسه (بدون نظارت مدیر یا معلم)
1.029	2.732		میانگین گویه های مربوط به مرحله سفارش خرید
.600	1.337	2.71	پرداخت وجه به صورت غیر نقدی
.650	1.579	2.97	دریافت اجناس با فاصله زمانی پس از خرید
.625	1.565	2.94	عدم استفاده از اجناس بلافاصله پس از خرید (انبار شدن)
.675	1.317	2.66	پرداخت وجه به صورت اعتباری (اوراق خزانه یا ...)
.638	1.606	3.24	تامین وجه از دانش آموزان
.651	1.602	3.20	پرداخت وجه از طرف معلم (شخصی) و تاخیر در تسویه حساب
.572	1.539	2.05	تخصیص بودجه ناکافی از جانب اداره آموزش و پرورش
0.993	2.823		میانگین گویه های مربوط به مرحله تسریع در خرید
.708	1.535	2.77	بررسی و ارزیابی نامناسب تجهیزات مصرفی خریداری شده پس از خرید
.718	1.523	2.91	بررسی و ارزیابی نامناسب تجهیزات غیرمصرفی خریداری شده پس از خرید
.642	1.461	2.94	کم توجهی به بررسی عرضه کننده پس از خرید
.471	1.512	3.01	کم توجهی به خرید مجدد از عرضه کننده ای که مناسب ارزیابی شده است
.596	1.503	2.68	فقدان وجود معیار مدون جهت ارزیابی پس از خرید
1.247	2.862		میانگین گویه های مربوط به مرحله ارزیابی پس از خرید

در ادامه، از طریق آزمون فریدمن در هر یک از مراحل، گویه‌ها رتبه‌بندی شدند. در هر مرحله آسیب‌ها به ترتیب اولویت مرتب‌شده و نتایج آن‌ها در جدول ۳ نمایش داده شده است. لازم به ذکر است در کدگذاری طیف پرسشنامه، عدد پنج به گزینه کاملاً مخالف و عدد یک به گزینه کاملاً موافق تخصیص داده شد و بنابراین رتبه‌بندی گویه‌ها نیز بر همین اساس انجام شده است.

جدول ۳. نتایج آزمون فریدمن مشکلات خرید تجهیزات و وسایل ورزشی به تفکیک هر مرحله

مؤلفه	آماره خی دو	درجه آزادی	معنی‌داری	تعداد
مرحله تشخیص نیاز	۲۲۶/۹۱۰	۸	۰/۰۰۱	۲۴۵
مرحله انتخاب عرضه کننده	۱۲۵/۹۲۳	۹	۰/۰۰۱	۲۴۲
مرحله قرارداد با عرضه کننده	۶/۸۹۷	۳	۰/۰۷۵	۶/۸۹۷
مرحله سفارش خرید	۹۹/۳۷۲	۵	۰/۰۰۱	۲۴۰
مرحله تسریع در خرید	۱۳۸/۰۶۷	۶	۰/۰۰۱	۲۴۶
مرحله ارزیابی پس از خرید	۲۱/۲۲	۴	۰/۰۰۱	۲۴۲

چون سطح معناداری آزمون در مرحله قرارداد بالاتر از ۰/۰۵ به دست آمد (مقدار ۰/۰۷۵)، بنابراین ترتیب اهمیت گویه‌های مشکلات خرید تجهیزات و وسایل ورزشی در مرحله قرارداد تفاوت معناداری ندارند و تمامی گویه‌ها در درجه اهمیت یکسانی قرار دارند. در سایر موارد با توجه به معنی‌دار بودن آزمون، اولویت‌بندی گویه‌ها به ترتیب اهمیت و به تفکیک هر مرحله در جدول ۴ آمده است.

جدول ۴. رتبه‌بندی مشکلات خرید تجهیزات و وسایل ورزشی به تفکیک هر مرحله

رتبه بندی گویه های مربوط به مرحله تشخیص	میانگین رتبه
مقطعی بودن (ابتدای سال) فرایند تشخیص نیاز به جای دائمی بودن در طول سال و به صورت مداوم	4.21
تشخیص نیاز در زمان نامناسب (عدم تشخیص نیاز قبل از شروع سال تحصیلی)	4.22
اهمیت قائل نشدن مسئولان مدرسه به تشخیص نیاز وسایل و تجهیزات ورزشی	4.59
تشخیص نیاز اشتباه توسط سازمان‌های بالادستی یا همکار (اداره آموزش و پرورش، شهرداری و غیره)	4.61
توجه کم به استانداردهای وزارت آموزش و پرورش در تشخیص نیاز	4.63
استفاده کم از اینترنت در شناسایی وسایل مورد نیاز	4.95

5.28	تفاوت نداشتن بین تشخیص نیاز تجهیزات و لوازم ورزشی مصرفی و غیر مصرفی
6.21	تشخیص نیاز وسایل و تجهیزات ورزشی توسط مدیر مدرسه و بدون مشارکت معلم ورزش
6.30	تشخیص نیاز وسایل و تجهیزات ورزشی توسط کارپرداز مدرسه و بدون مشارکت معلم ورزش
رتبه بندی گویه های مربوط به مرحله انتخاب	
4.63	نظارت نامناسب اداره آموزش و پرورش بر نحوه انتخاب عرضه کننده
5.06	اهمیت نداشتن انتخاب عرضه کننده وسایل و تجهیزات ورزشی برای مسئولان مدرسه
5.12	تأثیر روابط شخصی در انتخاب عرضه کننده
5.15	استفاده کم از اینترنت جهت جستجو و انتخاب عرضه کننده مناسب
5.19	انتخاب عرضه کننده تنها با توجه بر قیمت فروش
5.41	تهیه همه وسایل و تجهیزات ورزشی از یک عرضه کننده
5.51	کم توجهی به کیفیت محصول، در انتخاب عرضه کننده
5.98	انتخاب عرضه کننده وسایل و تجهیزات ورزشی توسط مدیر مدرسه و بدون مشورت معلم ورزش
6.46	دخالت بیش از حد معلم ورزش در انتخاب عرضه کننده
6.51	انتخاب عرضه کننده وسایل و تجهیزات ورزشی توسط کارپرداز مدرسه و بدون مشورت معلم ورزش
رتبه بندی گویه های مربوط به مرحله سفارش	
2.80	اولویت دادن به خرید وسایل و تجهیزات ورزشی مصرفی
3.37	کم توجهی به تأمین و تجهیز وسایل و تجهیزات غیر مصرفی
3.38	طولانی شدن فرآیند خرید (عدم سفارش و خرید بلافاصله پس از تشخیص نیاز)
3.47	استفاده کم از اینترنت در سفارش وسایل و تجهیزات ورزشی
3.90	سفارش و خرید توسط مدیر مدرسه بدون نظارت معلم (تفاوت در جنس انتخابی با خریداری شده)
4.08	سفارش و خرید وسایل و تجهیزات ورزشی توسط کارپرداز مدرسه (بدون نظارت مدیر یا معلم)
رتبه بندی گویه های مربوط به مرحله تسریع	
2.86	تخصیص بودجه ناکافی از جانب اداره آموزش و پرورش
3.80	پرداخت وجه به صورت اعتباری (اوراق خزانه یا ...)
3.90	پرداخت وجه به صورت غیر نقدی
4.17	عدم استفاده از اجناس بلافاصله پس از خرید (انبار شدن)
4.20	دریافت اجناس با فاصله زمانی پس از خرید
4.46	تأمین وجه از دانش آموزان
4.59	پرداخت وجه از طرف معلم (شخصی) و تأخیر در تسویه حساب
رتبه بندی گویه های مربوط به مرحله ارزیابی	
2.72	فقدان وجود معیار مدون جهت ارزیابی پس از خرید
2.95	بررسی و ارزیابی نامناسب تجهیزات مصرفی خریداری شده پس از خرید
3.04	بررسی و ارزیابی نامناسب تجهیزات غیر مصرفی خریداری شده پس از خرید
3.10	کم توجهی به بررسی عرضه کننده پس از خرید
3.19	عدم خرید مجدد از عرضه کننده ای که مناسب ارزیابی شده است

جدول ۵، رتبه بندی مولفه های مربوط به مشکلات خرید تجهیزات و وسایل ورزشی را بر اساس آزمون فریدمن نشان می دهد که بر این اساس به ترتیب، مشکلات مرحله تشخیص نیاز، مرحله سفارش، مرحله تسریع، مرحله ارزیابی، مرحله انتخاب و مرحله قرارداد در درجه اهمیت بالاتری قرار گرفته اند.

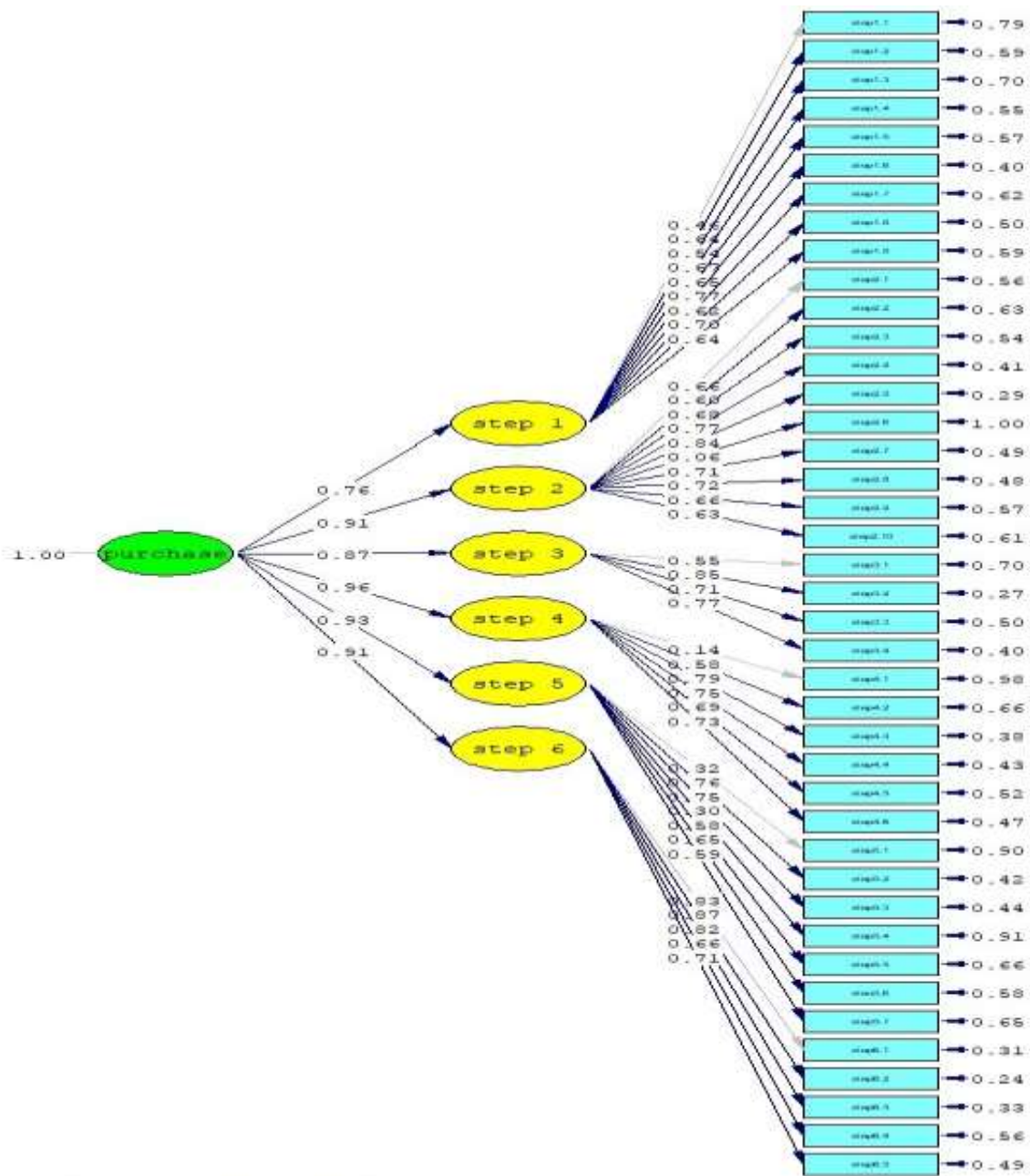
جدول ۵. رتبه بندی مؤلفه های مشکلات خرید بر اساس آزمون فریدمن

آماره آزمون خی دو	درجه آزادی	سطح معنی داری	تعداد
۴۸/۴۸۲	۵	۰/۰۰۱	۲۴۵

میانگین رتبه	مولفه‌ها
3.08	مشکلات مرحله تشخیص نیاز
3.29	مشکلات مرحله سفارش
3.47	مشکلات مرحله تسریع
3.64	مشکلات مرحله ارزیابی
3.67	مشکلات مرحله انتخاب
3.85	مشکلات مرحله قرارداد

شکل ۲، مدل تحلیل معادلات ساختاری را نمایش می‌دهد که بار عاملی هر یک از گویه‌ها در هر مرحله از فرایند خرید را نشان می‌دهد. بر اساس این مدل، ساختار مولفه و شاخص‌های مورد مطالعه قابل تایید بوده و تمامی بارهای عاملی نیز، بجز یک مورد، معنی دار می‌باشند. مقادیر T در تمامی گویه‌ها، بجز گویه شش (دخالت بیش از حد معلم ورزش در انتخاب عرضه‌کننده) در مرحله دوم فرایند خرید (انتخاب)، بزرگتر از ۱/۹۶ بوده و قابل قبول می‌باشند. مقدار RMSEA برابر ۰/۰۶۹ بود که عددی کوچکتر از ۰/۰۸ بوده و این مقدار نیز قابل قبول است. مقدار P-value در این مدل برابر صفر گزارش شد که حاکی از موثر بودن گویه‌ها است.

شکل ۲. مدل معادلات ساختاری و تحلیل عاملی مرتبه دوم

بر اساس جدول ۶، مقادیر شاخص نیکویی برازش و شاخص برازش تطبیقی بیشتر از ۰/۹ است که تایید کننده مدل تحقیق است. مقدار کای دو به درجه آزادی مقداری کمتر از ۵ را نشان می‌دهد که در جهت تایید مدل از مقدار قابل قبولی برخوردار است. همچنین مقدار ریشه دوم میانگین خطای برآورد نیز برابر با ۰/۰۶۹ است و با توجه به اینکه کمتر از ۰/۱ است، نشان می‌دهد که مدل قابل قبول است. در نهایت نیز مشاهده می‌شود که سایر شاخص‌ها (از جمله شاخص نیکویی برازش تعدیل شده، شاخص برازش هنجار شده و شاخص برازش افزایشی) همگی در سطح قابل قبولی قرار دارند.

جدول ۶. شاخص‌های برازش مدل تحقیق

شاخص‌های برازش	مقدار مطلوب	مقادیر شاخص‌ها	تفسیر
کای اسکوار (کای دو)	-	۱۵۵۲/۴۸	-
درجه آزادی	-	۷۷۳	-
نسبت کای دو به درجه آزادی	کمتر از ۵	۲/۰۰۸	مطلوب
شاخص نیکویی برازش (GFI)	۰/۹	۰/۹۵	مطلوب
شاخص نیکویی برازش تعدیل شده (AGFI)	۰/۹	۰/۹۲	مطلوب
ریشه دوم میانگین خطای برآورد (RMSEA)	۰/۱	۰/۰۶۹	مطلوب
شاخص برازش تطبیقی (CFI)	۰/۹۵	۰/۹۷	مطلوب
شاخص برازش هنجار شده (NFI)	۰/۹	۰/۹۵	مطلوب
شاخص برازش افزایشی (IFI)	۰/۹	۰/۹۷	مطلوب

بحث و نتیجه‌گیری

نتایج نشان داد در این مرحله، مقطعی بودن (ابتدای سال) فرایند تشخیص نیاز به‌جای دائمی بودن در طول سال و به‌صورت مداوم، و تشخیص نیاز در زمان نامناسب (عدم تشخیص نیاز قبل از شروع سال تحصیلی) از مهم‌ترین موانع در مرحله تشخیص نیاز بودند. با توجه به این‌که در اکثر مدارس، تشخیص نیاز تجهیزات و وسایل ورزشی توسط دبیر تربیت‌بدنی انجام می‌شود و شروع فعالیت دبیر تربیت‌بدنی هم‌زمان با شروع سال تحصیلی می‌باشد؛ امکان تشخیص نیاز قبل از شروع سال تحصیلی وجود ندارد که این مورد به‌عنوان یک ضعف در مرحله تشخیص نیاز شناخته می‌شود. مدیران مدرسه نیز به تشخیص نیاز تجهیزات و وسایل ورزشی قبل شروع تحصیلی اهمیت زیادی نمی‌دهند و همین موضوع باعث نقص در تجهیزات و وسایل ورزشی در ابتدای شروع سال تحصیلی می‌باشد. همچنین به علت فقدان وجود برنامه مدون جهت تشخیص نیاز وسایل و تجهیزات ورزشی؛ عملاً یک با در سال نیازسنجی انجام می‌شود و این نیز یکی از موانع در این مرحله می‌باشد.

پس از موارد فوق‌الذکر، اهمیت قائل نشدن مسئولان مدرسه به تشخیص نیاز وسایل و تجهیزات ورزشی، تشخیص نیاز اشتباه توسط سازمان‌های بالادستی یا همکار (اداره آموزش و پرورش، شهرداری و غیره)، توجه کم به استانداردهای وزارت آموزش و پرورش در تشخیص نیاز، استفاده کم از اینترنت در شناسایی وسایل موردنیاز، تفاوت نداشتن بین تشخیص نیاز تجهیزات و لوازم ورزشی مصرفی و غیر مصرفی، تشخیص نیاز وسایل و تجهیزات ورزشی توسط مدیر مدرسه و بدون مشارکت معلم ورزش، تشخیص نیاز وسایل و تجهیزات ورزشی توسط کارپرداز مدرسه و بدون مشارکت معلم ورزش، به ترتیب مهم‌ترین موانع در مرحله تشخیص نیاز بودند. همان‌گونه که در پاراگراف قبل اشاره شد؛ کم‌توجهی مسئولان مدرسه به تشخیص نیاز به‌موقع تجهیزات و وسایل ورزشی جزء مهم‌ترین آسیب‌ها در فرایند خرید تجهیزات و لوازم ورزشی مدارس می‌باشد. در مواردی که خرید توسط سازمان‌های بالادستی مانند وزارت آموزش و پرورش، اداره‌های آموزش و پرورش استان‌ها و شهرستان‌ها و شهرداری‌ها انجام می‌شود، تشخیص نیاز صحیح و دقیق توسط ایشان انجام نگرفته و در بسیاری از موارد وسایل و تجهیزاتی نیازسنجی می‌شوند که در مدرسه قابل‌استفاده نیستند یا در اولویت نیاز مدارس قرار ندارند. استانداردهایی که وزارت آموزش و پرورش برای تجهیزات ورزشی مدارس عنوان کرده است نیز یک معیار مناسب جهت شناخت کمبودها در تجهیزات

1. Goodness of Fit Index
2. Adjusted Goodness of Fit Index
3. Root Mean Square Error of Approximation
4. Comparative Fit Index
5. Normed Fit Index
6. Incremental Fit Index

و وسایل ورزشی مدارس می‌باشد که کم‌توجهی به این استانداردها نیز یکی از موانع تشخیص نیاز صحیح می‌باشد. امروزه بسیاری از فعالیت‌ها در بستر اینترنت صورت می‌گیرد و اینترنت به‌عنوان یک منبع بسیار خوب برای آگاهی‌رسانی به جامعه می‌باشد. مدارس می‌توانند با کسب آگاهی از طریق اینترنت نسبت به نیازسنجی صحیح و آگاهانه مبادرت ورزند. معمولاً تفاوتی بین نحوه تشخیص نیاز در تجهیزات ورزشی مصرفی و غیرورزشی در مدارس وجود ندارد که مسئولان باید به تفاوت‌های این تجهیزات توجه کرده و در تشخیص نیاز، این تفاوت‌ها را در نظر بگیرند. در صورتی که عوامل داخلی و خارجی را به‌عنوان محرک‌های تشخیص نیاز در نظر بگیریم؛ می‌توان عدم وجود برنامه مدون در زمینه زمان تشخیص نیاز را به‌عنوان ضعف در محرک داخلی و همچنین کم‌توجهی مسئولان به این مرحله را به‌عنوان ضعف در محرک خارجی عنوان کرد. همان‌طور که انتظار می‌رفت، در این مرحله ضعف محرک‌های داخلی در اولویت بالاتری نسبت به محرک‌های خارجی قرار داشتند اما در صورت اصلاح قوانین و دستورالعمل‌ها توسط مسئولان و سازمان‌های بالادستی، پیش‌بینی می‌شود که محرک‌های داخلی نیز قوت گیرند. با توجه به پیشرفت تکنولوژی و گسترده شدن اطلاعات در دسترس، به‌ویژه در بستر اینترنت، استفاده از تکنولوژی می‌تواند کمک شایانی در جهت تشخیص نیاز صحیح و به‌موقع نماید.

بکستراند و همکاران (۲۰۱۹) در تحقیق خود به بررسی انواع مدل‌های فرایند خرید پرداختند که این مرحله از این تحقیق با تحقیق آن‌ها مطابقت داشت. خدیوی (۲۰۱۱)، در تحقیقی به مقایسه وضعیت امکانات و فضاها و ورزشی مدارس استان خراسان جنوبی با استانداردهای موجود پرداخت و به این نتیجه رسید که در بسیاری از موارد بین امکانات موجود و استانداردهای وزارت آموزش و پرورش تفاوت معناداری وجود دارد که با یافته‌های این تحقیق هم‌راستا می‌باشد. این تحقیق همچنین با یافته‌های تحقیق علیخانی و همکاران (۲۰۰۸)، از منظر مراحل فرایند خرید سازمانی هم‌راستا می‌باشد. دژگاهی‌پور (۲۰۱۳) در تحقیق خود به بررسی نقش اینترنت در خریدهای دولتی پرداخت و به اهمیت اینترنت در فرایند خرید دولتی اشاره کرد که با یافته‌های این تحقیق هم‌راستا می‌باشد. نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات بلک و همکاران (۲۰۱۸)، کومار و همکاران (۲۰۱۸)، کریمی و همکاران (۲۰۱۸)، رضا نژاد (۲۰۱۰) و شریفی (۲۰۰۵) نیز همخوان می‌باشد.

با بررسی نتایج در مرحله دوم فرایند خرید تجهیزات و لوازم ورزشی مدارس شهر تهران به این نتیجه می‌رسیم که نظارت نامناسب اداره آموزش و پرورش بر نحوه‌ی انتخاب عرضه‌کننده و اهمیت نداشتن انتخاب عرضه‌کننده وسایل و تجهیزات ورزشی برای مسئولان مدرسه، از مهم‌ترین موانع در این مرحله می‌باشند. ضعف محرک خارجی در این مرحله نیز یکی از عوامل آسیب‌زا در فرایند خرید می‌باشد و با توجه به آن‌که اداره آموزش و پرورش بر نحوه انتخاب عرضه‌کننده نظارتی ندارد؛ بروز بسیاری از مشکلات در این مرحله دور از ذهن نیست. عدم وجود معیارهای مشخص، جهت انتخاب عرضه‌کننده، از جانب اداره آموزش و پرورش می‌تواند به تصمیمات سلیقه‌ای در این مرحله منجر شود. کم‌توجهی مسئولان مدرسه بر روند انتخاب عرضه‌کننده صحیح نیز یکی از علل به‌جود آمدن آسیب در این مرحله از فرایند خرید می‌باشد.

یکی دیگر از موانعی که در این مرحله شناسایی گردید، تأثیر روابط شخصی در انتخاب عرضه‌کننده بود که همان‌طور که در بالا اشاره شد، به دلیل نظارت قانونی ضعیف در این مرحله، روابط شخصی و تصمیم‌گیری‌های سلیقه‌ای پررنگ‌تر می‌شود. سایر موانع شناسایی شده در این مرحله به ترتیب شامل: استفاده کم از اینترنت جهت جستجو و انتخاب عرضه‌کننده مناسب، انتخاب عرضه‌کننده تنها با توجه بر قیمت فروش، تهیه کلیه وسایل و تجهیزات ورزشی از یک عرضه‌کننده، کم‌توجهی به کیفیت محصول، در انتخاب عرضه‌کننده، انتخاب عرضه‌کننده وسایل و تجهیزات ورزشی توسط مدیر مدرسه و بدون مشورت معلم ورزش و انتخاب عرضه‌کننده وسایل و تجهیزات ورزشی توسط کارپرداز مدرسه و بدون مشورت معلم ورزش، می‌باشند. همان‌طور که در مورد اهمیت اینترنت در مرحله تشخیص نیاز توضیح داده شد؛ در این مرحله نیز اینترنت بستر بسیار مناسب و جامعی جهت شناسایی و انتخاب عرضه‌کنندگان می‌باشد که متأسفانه به این مسئله نیز در مدارس کم‌توجهی شده و به فرایند خرید تجهیزات و لوازم ورزشی مدارس آسیب می‌زند. با تأمل در ترتیب موانع، این‌گونه استنباط

می‌شود که کم‌توجهی مسئولان در این مرحله از مهم‌ترین موانع و مشکلات در انتخاب عرضه‌کننده می‌باشند. با توجه به منافع مالی برای برخی افراد در این مرحله روابط ناسالم و خارج از قانون شکل می‌گیرد که پیگیری این مسائل نیز بسیار سخت می‌باشد. کم‌توجهی به کیفیت و تأکید بیش‌ازحد بر حداقل قیمت، موارد دیگری از موانع اصلی در خریدهای دولتی می‌باشند که علی‌رغم انتظار محقق، در اولویت‌های میانی قرار گرفته‌اند. با توجه به آزادی عمل بالای مدیران در مدارس، دخالت ایشان در این مرحله نیز، به‌عنوان یک مانع، دور از انتظار نبود. یکی از موانعی که در آخرین مرحله از تحلیل حذف شد، دخالت بیش‌ازحد معلم ورزش در انتخاب عرضه‌کننده بود. با توجه به آن‌که معلم ورزش مستقیماً با تجهیزات ورزشی در ارتباط است؛ عدم مانع‌تراشی وی در فرایند خرید تجهیزات ورزشی منطقی به نظر می‌رسد.

یافته‌های فرایند خرید این مرحله از تحقیق، با یافته‌هایی بکستراند و همکاران (۲۰۱۹)، بلک و همکاران (۲۰۱۸)، کومار و همکاران (۲۰۱۸)، کریمی و همکاران (۲۰۱۸)، علیخانی و همکاران (۲۰۰۸) و دژگاهی پور (۲۰۱۳) همخوان بود. همچنین در زمینه توجه به استانداردهای تجهیزات ورزشی مدارس؛ با تحقیقات خدیوی (۲۰۱۱)، رضانژاد (۲۰۱۰) و شریفی (۲۰۰۵) همخوان بود.

نتایج نشان داد در مرحله، کم‌توجهی بررسی و مقایسه عرضه‌کنندگان با یکدیگر، فقدان عقد قرارداد حضوری قبل از خرید، پیشنهادهای غیرقانونی و اغواکننده از طرف برخی عرضه‌کنندگان، عدم درخواست برگه قیمت پیشنهادی (پیش‌فاکتور) از عرضه‌کنندگان مختلف به ترتیب مهم‌ترین مشکلات و موانع در مرحله چهارم فرایند خرید تجهیزات و لوازم ورزشی در مدارس دولتی شهر تهران می‌باشند. اکثر خریدهای مدارس در دسته‌بندی خریدهای جزئی قرار می‌گیرند و به دلیل ارزش مالی کمتر این‌گونه معاملات، عملاً این مرحله از اهمیت کمتری برخوردار است و قرارداد قبل از خرید در این دسته از خریدها کمتر اتفاق می‌افتد. همان‌گونه که انتظار می‌رفت در این مرحله موانع کمتری وجود داشت و اهمیت نسبی آن‌ها نیز کمتر بود. ضعف در بررسی و مقایسه عرضه‌کنندگانی که در مرحله قبل ارزیابی و انتخاب شده بودند، به‌عنوان مهم‌ترین مانع در این مرحله شناسایی گردید. در صورت ضعف در نظارت‌های قانونی بر خریدهای دولتی؛ پیشنهادهای غیرقانونی و اغواکننده از جانب عرضه‌کنندگان به وجود می‌آید. تأثیر این پیشنهادهای بر کیفیت انتخاب و قرارداد با عرضه‌کننده و در نهایت کمک به یک فرایند معیوب خرید اجتناب‌ناپذیر است.

یافته‌های فرایند خرید این مرحله از تحقیق، با یافته‌هایی بکستراند و همکاران (۲۰۱۹)، علیخانی و همکاران (۲۰۰۸) همخوان بود. در تحقیق دژگاهی پور (۲۰۱۳) نقش اینترنت در فرایند خریدهای دولتی بررسی گردید که ارزیابی پیشنهادها و انتخاب عرضه‌کننده در اولویت چهارم و درخواست ارائه پیشنهاد از عرضه‌کنندگان در اولویت هشتم قرار داشت ولی با توجه به آن‌که خرید مدارس در دسته‌بندی خریدهای جزئی قرار می‌گیرد؛ تفکیک مرحله سوم فرایند خرید مدارس توجیه‌پذیر نبود.

نتایج نشان داد در مرحله سفارش و خرید، اولویت دادن به خرید وسایل و تجهیزات ورزشی مصرفی و استفاده کم از اینترنت در سفارش وسایل و تجهیزات ورزشی از مهم‌ترین موانع در فرایند خرید تجهیزات و لوازم ورزشی می‌باشند. در این مرحله خرید فیزیکی صورت می‌پذیرد و نتیجه تصمیمات در مراحل قبل، در این مرحله به ثمر می‌نشیند. مسئول خرید در این مرحله با توجه به بودجه موجود، نسبت اولویت‌بندی و خرید اقدام می‌کند که اولویت وسایل و تجهیزات ورزشی مصرفی نسبت به وسایل و تجهیزات ورزشی غیرمصرفی، یکی از موانع و مشکلات این مرحله می‌باشد. در اکثر موارد، قیمت بالاتر تجهیزات ورزشی غیرمصرفی نسبت به تجهیزات ورزشی مصرفی توجیهی برای به تعویق انداختن خرید تجهیزات ورزشی غیرمصرفی می‌شود که این موضوع در بلندمدت آسیب جدی به فرایند خرید تجهیزات ورزشی می‌زند. امروزه وبسایت‌های فروش کالا با تنوع و امکانات زیاد، منابع خوبی برای سفارش و خرید لوازم و تجهیزات ورزشی می‌باشند. در واقع بیشترین امکان استفاده از اینترنت در این مرحله می‌باشد که متأسفانه استفاده از این امکان در خرید مدارس بسیار محدود می‌باشد.

توجه کم به تأمین و تجهیز وسایل و تجهیزات غیرمصرفی، طولانی شدن فرآیند خرید (عدم سفارش و خرید بلافاصله پس از تشخیص نیاز)، سفارش و خرید توسط مدیر مدرسه بدون نظارت و کنترل معلم (تفاوت در جنس انتخاب شده با خریداری شده)، سفارش و خرید وسایل و تجهیزات ورزشی توسط کارپرداز مدرسه (بدون نظارت مدیر یا معلم)، به ترتیب در اولویت بعدی موانع در مرحله چهارم فرآیند خرید تجهیزات و لوازم ورزشی می‌باشند. یکی از موانع مهم در این مرحله طولانی شدن فرآیند خرید و فاصله زمانی ایجاد شده بین تشخیص نیاز و اقدام به سفارش و خرید می‌باشد. با توجه به نیاز فوری درس تربیت بدنی به جبران کمبود تجهیزات و وسایل ورزشی؛ خرید تجهیزات شناسایی شده، بلافاصله پس از تشخیص نیاز، ضروری است.

در زمینه خرید سازمانی و خرید اینترنتی، نتایج این مرحله از این تحقیق با نتایج تحقیق ون ویل و همکاران (۲۰۱۸)، کریمی و همکاران (۲۰۱۸)، بکستراند و همکاران (۲۰۱۹)، پاریک و همکاران (۲۰۰۵)، دژگاهی پور (۲۰۱۳) و علیخانی و همکاران (۲۰۰۸) همخوان بود. در زمینه تجهیزات و وسایل ورزشی مدارس نیز نتایج این تحقیق با نتایج تحقیقات بلک و همکاران (۲۰۱۸)، کومار و همکاران (۲۰۱۸)، خدیوی (۲۰۱۱)، رضانژاد (۲۰۱۰) و شریفی (۲۰۰۵)، همخوان بود.

نتایج نشان داد در مرحله تسریع و ارزیابی، تخصیص بودجه ناکافی از جانب اداره آموزش و پرورش و پرداخت وجه به صورت اعتباری (اوراق خزانه یا ...)، مهم‌ترین موانع و آسیب‌های فرآیند خرید در این مرحله بودند. در اصل مرز مشخصی بین مرحله چهارم و پنجم فرآیند خرید وجود ندارد و اشتراک زیادی بین این مراحل وجود دارد. کم‌توجهی به اهمیت ورزش در مدارس و تخصیص بودجه ناکافی از جانب وزارت آموزش و پرورش و ادارات آموزش و پرورش مهم‌ترین مانع در این مرحله می‌باشد. نحوه پرداخت وجه یکی از مهم‌ترین قسمت‌های خرید می‌باشد که نقش بسیار مهمی در کیفیت خرید دارد. با توجه به آن که اکثر بودجه سازمان‌های دولتی مستقیماً توسط دولت تأمین می‌شود؛ سیاست‌های دولت در این زمینه، اثر مستقیم بر فرآیند خرید دارد. در سال‌های اخیر، پرداخت‌های اعتباری توسط سازمان‌های دولتی افزایش یافته است و این موضوع از تمایل فروشندگان به همکاری با بخش دولتی کاسته است. با توجه به شرایط اقتصادی کشور و نرخ بالای تورم؛ پرداخت‌های اعتباری طبعاً کاهش کیفیت کالاهای خریداری شده را در پی دارد که موضوع در نهایت به کاهش کیفیت درس ورزش و تربیت بدنی در مدارس منجر می‌شود.

در اولویت‌های بعد نیز، پرداخت وجه به صورت غیر نقدی، عدم استفاده از اجناس بلافاصله پس از خرید (انبار شدن)، دریافت دیر هنگام اجناس پس از سفارش، تأمین وجه از دانش‌آموزان، پرداخت وجه از طرف معلم (شخصی) و تأخیر در تسویه حساب به عنوان سایر موانع شناخته شدند. یکی از موانعی که در مرحله تسریع و ارزیابی وجود دارد؛ تأمین وجه از دانش‌آموزان یا از طرف دبیر تربیت بدنی می‌باشد. متأسفانه این موضوع علاوه بر اختلال در فرآیند خرید تجهیزات ورزشی مدارس؛ موجب کم‌ارزش شدن این درس نزد دبیران و دانش‌آموزان می‌گردد.

نتایج نشان داد در مرحله ارزیابی پس از خرید، فقدان وجود معیار مدون جهت ارزیابی پس از خرید و عدم بررسی و ارزیابی تجهیزات مصرفی خریداری شده پس از خرید، مهم‌ترین مشکلات و موانع در مرحله پنجم فرآیند خرید تجهیزات و لوازم ورزشی در مدارس دولتی شهر تهران می‌باشند. یکی از مراحل که در خریدهای دولتی و سازمانی به آن کم‌توجهی می‌شود، مرحله ارزیابی پس از خرید می‌باشد. مدارس نیز از این قاعده مستثنا نیستند و کم‌توجهی ارزیابی پس از خرید یکی از موانع مهم در فرآیند خرید، به‌ویژه در خریدهای آتی می‌باشد. یکی از دلایل این کم‌توجهی؛ فقدان وجود معیار مدون جهت ارزیابی پس از خرید می‌باشد که با جستجو و انتخاب شاخص‌های کالا و عرضه‌کننده مناسب می‌توان بسیاری از مشکلات و موانع این مرحله را پشت سر گذاشت. تفاوت بین تجهیزات ورزشی مصرفی و غیرمصرفی بر کسی پوشیده نیست ولی متأسفانه هنگام بررسی و ارزیابی، به تفاوت آن‌ها کم‌توجهی می‌شود که این موضوع باعث ایجاد برداشت اشتباه و ارزیابی غلط می‌شود.

بررسی و ارزیابی نامناسب تجهیزات غیرمصرفی خریداری شده پس از خرید، کم توجهی به بررسی عرضه‌کننده پس از خرید، عدم خرید مجدد از عرضه‌کننده‌ای که مناسب ارزیابی شده است نیز در اولویت بعدی آسیب‌های مرحله ششم فرایند خرید تجهیزات و لوازم ورزشی در مدارس دولتی شهر تهران بودند.

نتایج این مرحله از تحقیق با تحقیقات بلک و همکاران (۲۰۱۸)، کومار و همکاران (۲۰۱۸)، کریمی و همکاران (۲۰۱۸)، رضا نژاد (۲۰۱۰) و شریفی (۲۰۰۵) همخوان می‌باشد. همچنین نتایج تحقیقاتی که ون ویل و همکاران (۲۰۱۸)، کریمی و همکاران (۲۰۱۸)، بکستراند و همکاران (۲۰۱۹)، پاریک و همکاران (۲۰۰۵)، دژگاهی پور (۲۰۱۳) و علیخانی و همکاران (۲۰۰۸) در زمینه فرایندهای خرید و خریدهای دولتی انجام داده بودند؛ با نتایج این تحقیق همخوان بود.

پس از بررسی نتایج مشخص شد: نظارت نامناسب اداره آموزش و پرورش بر نحوه‌ی انتخاب عرضه‌کننده و اهمیت نداشتن انتخاب عرضه‌کننده وسایل و تجهیزات ورزشی برای مسئولان مدرسه، از مهم‌ترین موانع در مرحله انتخاب عرضه‌کننده می‌باشند؛ لذا پیشنهاد می‌شود کارگروهی جهت نظارت بر انتخاب عرضه‌کنندگان تجهیزات ورزشی مدارس در ادارات آموزش و پرورش تشکیل شود و همچنین مدیران نسبت به اهمیت انتخاب عرضه‌کننده مناسب توجه شوند. با بررسی نتایج در مرحله ارزیابی پس از خرید به این نتیجه می‌رسیم که فقدان وجود معیار مدون جهت ارزیابی پس از خرید به‌عنوان مهم‌ترین آسیب در این مرحله بوده و پیشنهاد می‌شود با توجه به استانداردها و نظرات متخصصان، وزارت آموزش و پرورش نسبت به تدوین معیارهای ارزیابی پس از خرید اقدام کند.

منابع

1. [Xiaohong Jin, Wei Chen, Ivan Y. Sun, Lin Liu, \(2020\). Physical health, school performance and delinquency: A comparative study of left-behind and non-left-behind children in rural China, Child Abuse & Neglect, Volume 109, pages 1-31.](#)
2. [Black, N., et al. \(2019\). The effect of school sports facilities on physical activity, health and socioeconomic status in adulthood. Social Science & Medicine 220, pages: 120-128.](#)
3. [Williams Gillian C, Kathleen E. Burns, Kate Battista, Margaret de Groh, Ying Jiang, Scott T. Leatherdale, \(2020\). High school sport participation and substance use: A cross-sectional analysis of students from the COMPASS study, Addictive Behaviors Reports, Volume 12, 2020 pages 1-7.](#)
4. [Matta Punit N, Tithi D. Baul, Krystal Loubeau, Jennifer Sikov, Natalie Plasencia, Ying Sun, Andrea E. Spencer, \(2021\). Low sports participation is associated with withdrawn and depressed symptoms in urban, school-age children, Journal of Affective Disorders, Volume 280, Part B, Pages 24-29.](#)
5. [McGowan Jody, Chris Whatman, Simon Walters, \(2020\) The associations of early specialisation and sport volume with musculoskeletal injury in New Zealand children, Journal of Science and Medicine in Sport, Volume 23, Issue 2, Pages 139-144.](#)
6. [Veliz Philip, Jennie Ryan, James T. Eckner. \(2021\). Head, Neck, and Traumatic Brain Injury Among Children Involved in Sports: Results From the Adolescent Brain Cognitive Development Study, Journal of Adolescent Health, Volume 68, Issue 2, Pages 414-418.](#)
7. [Lystad, K. Curtis, G. Browne, R. Mitchell, \(2018\). Trends and incidence of sports injury-related hospitalisations in Australian children: A 10-year nationwide population-based cohort study, Journal of Science and Medicine in Sport, Volume 21, Supplement 1, Page S22.](#)
8. [Roudbari, H; Neematzadeh, S. \(2019\). Investigating and comparing the safety standards of spaces and sports equipment of schools in different parts of Tehran. 6th National Conference on Applied Research in Civil Engineering, Architecture Urban Management. Tehran, Iran. \(Persian\).](#)
9. [Neessen Petra C.M, Jeroen P. de Jong, Marjolein C.J. Caniëls, Bart Vos, \(2021\). Circular purchasing in Dutch and Belgian organizations: The role of intrapreneurship and organizational citizenship behavior towards the environment, Journal of Cleaner Production, Volume 280, Part 2, pages 1-10.](#)
10. [Richter Nicole Franziska, Christopher Schlaegel, David F. Midgley, Tabea Tressin, \(2019\). Organizational structure characteristics' influences on international purchasing performance in different purchasing locations, Journal of Purchasing and Supply Management, Volume 25, Issue 4, pages 1-63.](#)

11. [Bäckstrand, J., et al. \(2019\). *Purchasing process models: Inspiration for teaching purchasing and supply management*. Journal of Purchasing and Supply Management 25\(5\): 100577 pages 1-25.](#)
12. [Alikhani, H; Masoomzadeh Zavareh, A. \(2008\). *Concepts and Patterns of Organizational Purchasing with Purchasing Approach in Government Organizations*. Journal of Business Reviews. No. 32. pp. 43-58. \(Persian\).](#)
13. [Li Shanshan, Lan Chen, Qianjin Wu, Shuang Xin, Zichao Chen, \(2021\). The behavior model of psychological contract between sports teachers and undergraduate students in China, Journal of Hospitality, Leisure, Sport & Tourism Education, Volume 28, 100300, ISSN 1473-8376.](#)
14. [Hopper, B. Grey, J; Mauder, T. \(2000\). *Teaching physical education in the primary school*. Routledge, London, pages 1-192.](#)
15. [Susan C. \(2004\). *Learning to teach physical education in the secondary school. A companion to school experience*, second edition. Routledge, London, pages 1-468.](#)
16. [Razavi, S. MH; Shabani Bahar, G; Sajjadi, S. A. \(2011\). *Analysis of influential factors in the quality of physical education lessons in middle schools from the perspective of sports teachers*. Journal of Sport Management and Motor Behavior No. 14. 103-113. \(Persian\).](#)
17. [Jahantab, A; MehdiPour, A; Khatibi, A. \(2017\) *Identifying and ranking barriers to sports development in primary schools in Ahvaz*. 1st International Conference on New Research in Sport Science and Physical Education. Hamedan. Pages 1-8 \(Persian\).](#)
18. [Farsi, A. Hilalizadeh M; Sayah, M; Rasekh, N. and Darabi, H. \(2007\) *Study of the safety status of sports facilities in the country's schools and provide appropriate solutions*. Research in Sports Science No. 16. 40-54. \(Persian\).](#)
19. [Mehdipour, Abdolrahman, Shafinia, Parvaneh, Parham, Gholam Ali, Khanmohammadi, Rahmatollah, \(2009\). *Identifying and describing the obstacles to implementing active methods of physical education from the perspective of male and female middle school teachers in the four districts of Ahvaz*, Journal of Science Research Sports, No. 23, pp. 110-99. \(Persian\).](#)
20. [Shull Emily R, Marsha Dowda, Ruth P, Saunders, Kerry McIver, Russell R. Pate, \(2020\). *Sport participation, physical activity and sedentary behavior in the transition from middle school to high school*, Journal of Science and Medicine in Sport, Volume 23, Issue 4 Pages 385-389, ISSN 1440-2440.](#)
21. [Jones Gareth J, Moonsup Hyun, Michael B. Edwards, Jonathan Casper, Jason N. Bocarro, James Lynch, \(2020\). *Is "school sport" associated with school belongingness? Testing the influence of school sport policy*. Sport Management Review, Volume 23, Issue 5, Pages 925-936, ISSN 1441-3523.](#)
22. [Kumar, H., et al. \(2018\). *Sport participation: From policy, through facilities, to users' health, well-being, and social capital*. Sport Management Review 21\(5\): 549-562.](#)
23. [Karimi. Christopher P. Holland, K. Nadia Pappaichail. \(2018\). *The Impact of Consumer Archetypes on online purchase Decision-making Processes and outcomes: A behavioral process perspective*. Journal of Business Research. Vol 91. 71-82.](#)
24. [Khadiji, H. \(2011\). *Comparison of the situation of sports facilities and spaces of schools in South Khorasan province with the existing standards*. Master Thesis. Page 70 \(Persian\).](#)
25. [Van Weele, A. J. \(2018\). *Purchasing and supply chain management: Analysis, strategy, planning and practice*. 7th edition. Cengage Learning EMEA.](#)
26. [DejgahiPour, Ali. \(2013\). *Investigating the Impact of Internet on the Purchasing Process of Government Organizations Based in Bushehr*. Master Thesis. \(Persian\).](#)
27. [RezaNejad, A. \(2010\). *Investigating the condition of sports facilities and equipment in schools of Gonabad city and comparing with existing standards*. Master Thesis. \(Persian\).](#)
28. [Sharifi, Moslem, \(2005\), *A Survey of the Status of Sports Facilities and Equipment in Boys' Middle Schools in Golestan Province and Comparison with Existing Standards*, M.Sc. Thesis, University of Mazandaran. \(Persian\).](#)
29. [Parikh, Mihir & Joshi, Kailash. \(2005\). *Purchasing process transformation: Restructuring for small purchases*. International Journal of Operations & Production Management - INT J OPER PROD MANAGE. 25. 1042-1061.](#)

Pathology of sports equipment purchase process in schools and model presentation

Ali Amani Samani¹, Ebrahim Alidoust Ghahfarrokhi*², Majid Jalali Farahani²

1. PhD Student in Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran; 2. Associate Professor in Sport Management, Department of Sport Management, Faculty of Physical Education and Sport Sciences, University of Tehran, Tehran, Iran
Mobile: 09126057876   Email: e.alidoust@ut.ac.ir

Abstract

This study aimed to pathologies the sports equipment purchase process in schools and model presentation. The present research was applied in term of purpose and descriptive-survey nature. The statistical population of this research was all physical education teachers of Tehran city. The sample was selected by Cochran formula and the number of samples was 280. A researcher-made questionnaire was used to collect data. The formal validity of the researcher-made questionnaire was confirmed by 12 experts. The reliability was calculated using Cronbach's alpha. Data were analysed with SPSS and a model was presented with LISREL. The most important obstacles of each step of the purchase process of sports equipment and facilities in public schools were identified and ranked. By ranking the obstacles of purchase process steps; Specification was the most important one and this step needs paying more attention in purchase process of schools. It is suggested that by forming a specialized working group in the regional offices, specialized monitoring and evaluation be done on each stage of the purchase process.

Key Words: Public schools, Purchase model, Purchase Process, Sports Equipment, School Sport.